

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมาย เป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่กับชีวิตประจำวันของทุก ๆ คน เริ่มตั้งแต่เกิด และอยู่รอดเป็นทารก ก็มีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ได้ตามกฎหมายกำหนด จนกระทั่งถึงแก่ความตาย กฎหมายก็ยังผูกพันในการแบ่งมรดก ไปยังทายาทของผู้ตายอีก นอกจากนี้กฎหมายยังเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่รัฐจำเป็นต้องมี คำจำกัดความของกฎหมายพอสรุปได้ว่า ได้แก่บรรดาข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช่มุ่งบังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน เป็นสังคม มุ่งหมายให้เกิดความเป็นระเบียบและความยุติธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคลและมีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

กล่าวได้ว่ากฎหมายมีความสำคัญต่อสังคม ดังที่มีข้อสรุปในการประชุม นักนิติศาสตร์แห่งภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ และแปซิฟิก เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ ส่วนหนึ่งว่า "กฎหมายเป็นเครื่องมือแห่งการจัดระเบียบทางสังคม ถ้าปราศจากกฎหมายแล้ว วิวัฒนาการของมนุษยชาติจะเข้าถึงความเจริญปัจจุบันนี้ ย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันกฎหมายก็ควรที่จะมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะจะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา พร้อมทั้งพยายามเสริมสร้างและสงวนไว้ซึ่ง เสรีภาพอันเป็นหลักชัยของสังคม มนุษย์ที่เสรี"

เวทิน สุวรรณศิริ, "ความสำคัญของนักศึกษากฎหมายในระบอบ ประชาธิปไตย," นิติศาสตร์ ๒ (มีนาคม ๒๕๑๔) : ๒๓๘

โดยทั่วไปได้มีการแยกประเภทของกฎหมายที่ใช้ในประเทศออกเป็น
๒ ประเภทคือ

๑. กฎหมายเอกชน เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์
ระหว่างเอกชนกับเอกชน โดยพิจารณาถึงความเสมอภาคของประชาชนเป็นหลัก
เช่นกฎหมายที่กำหนดถึงความสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างเอกชนกับเอกชน มีการ
กอบนี้ ฎีกา ข้อหา ฯลฯ และกฎหมายกำหนดลักษณะของทรัพย์สินที่เอกชน
พึงยึดครองครอบครองได้ รวมทั้งการใช้อำนาจสิทธิเหนือทรัพย์สินของตน ความสัมพันธ์
ระหว่างสามีภรรยา ปิตามารดาและบุตร การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินภายหลัง
การตาย ฯลฯ

๒. กฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายบังคับทั้งหลายที่ควบคุมความสัมพันธ์
ระหว่างรัฐกับพลเมืองของรัฐในฐานะที่รัฐมีอำนาจเหนือพลเมือง ซึ่งนับเป็นกฎหมาย
ที่บังคับให้พลเมือง ต้องประพฤติตนโดยสุจริต บังคับให้พลเมืองต้องกระทำการ
บางอย่าง เช่น เป็นทหาร เสียภาษีอากร ฯลฯ

ซึ่งข้อบังคับของกฎหมายเอกชนรวมอยู่ในกฎหมายเดียวกัน เรียกว่า
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วิชากฎหมายมีคุณค่าสำหรับผู้ศึกษาค้นคว้าที่ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร
กล่าวว่า "คุณค่าของวิชากฎหมายมีหลายประการคือ ผู้ศึกษาจะเป็นผู้มีหลักการ
เป็นผู้มีความสุจริต เคารพในสิทธิของผู้อื่น เป็นคนที่มีความคิดรู้จักใช้ความคิด
อย่างละเอียด มีเหตุผลประกอบในการพูด การเขียน หรือการเจรจาต่าง ๆ และ
สังคมใดที่มีคนรู้คุณค่าของวิชากฎหมาย สังคมนั้นก็สงบเป็นปกติสุข"^๑

^๑ ประเทือง กীরติบุตร, "คุณค่าของวิชากฎหมาย", วารสารนิติศาสตร์
(กรกฎาคม ๒๕๑๒); ๑๘๘ - ๑๙๐ (อภิปรายที่หอประชุมธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๙
กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒)

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลทุกสมัยมีนโยบายที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ โดยหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีในอนาคต โดยมุ่งหวังให้ประชาชนคนไทยมีคุณธรรม และเป็นพลเมืองที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ซึ่งลักษณะและคุณค่าการเรียนการสอนของวิชากฎหมายจะสนองความมุ่งหมายนี้ได้ดีที่สุด เพราะวิชากฎหมายมีคุณค่าในตัวเองคือผู้ที่ศึกษาวิชากฎหมายย่อมมีแนวทางการประพฤติ เพื่อที่จะเป็นผู้เคารพในสิทธิของคนอื่น เป็นผู้มีจิตสุจริต และรู้จักหน้าที่ของตนเองคอบุคคลอื่น และต่อสังคมตลอดจนต่อประเทศชาติ และเพื่อที่จะสนองนโยบายรัฐบาลดังกล่าวข้างต้นนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๐ ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงตั้งความมุ่งหมายที่จะฝึกฝนอบรมเยาวชนไทย ให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ เจตคติ และวัฒนธรรม อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การหาความรู้เพิ่มเติม และการดำรงชีวิตในสังคม มีลักษณะเน้นหนักในเนื้อหาวิชาชีพ ที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเพื่อนำไปประกอบอาชีพซึ่งจะมีจุดมุ่งหมาย ๑ ดังนี้

๑. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตลอดจนมีทรรศนะในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมประชาธิปไตย
๒. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน
๓. เพื่อให้เห็นคุณค่าและดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย
๔. เพื่อให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานทาง เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เพียงพอ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญแก่การดำรงชีวิต การประกอบสัมมาชีพ การฝึกงาน

หรือการศึกษาเพิ่มเติม ตลอดจนมีนิสัยในการใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ

๕. เพื่อให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๖. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกคน และให้มีประสิทธิภาพทาง เศรษฐกิจ มีความขยัน อดทน รู้จักประหยัดในการบริโภค การสงวนและการใช้ทรัพยากร

๗. เพื่อให้เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนรู้จักรักษาและส่งเสริมสาธารณสุขของชุมชน

และสำหรับหลักสูตร ประกาศนียบัตร วิชาชีพนี้ ได้แบ่งแยกออกเป็นหลายหมวด วิชาชีพ แต่มีวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรมที่มีการ สอนกฎหมายอย่างกว้างขวาง ซึ่ง ในประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีจุดประสงค์ของการศึกษาดังนี้

๑) เพื่อให้มีความรู้ทางธุรกิจอย่างจริงจังที่จะสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น หรือไปประกอบอาชีพอย่างได้ผล

๒) เพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะและเจตคติที่ดีในทางธุรกิจมากยิ่งขึ้น

๓) เพื่อให้มีความคิดริเริ่ม มีความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหน้าที่ เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ

วิชากฎหมายจึงนับ เป็นวิชาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปบรรลุมรรตผลประสงค์ ทั้ง ๓ ประการข้างต้น ได้อย่าง เบ็ดเสร็จทุกข้อตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้อย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของวิชากฎหมาย จึงจัด วิชากฎหมาย เข้าไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตร วิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยให้มีเวลาเรียน ถึง ๓ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยกำหนดให้แยกเป็น ๒ ภาคการศึกษา ให้เรียนภาคละ

๑ วิชา ซึ่งมุ่งหมายจะให้ให้นักเรียนได้ทราบและเข้าใจหลักขั้นมูลฐานของกฎหมายอย่าง กว้าง ๆ แต่การศึกษาวินิจฉัยกฎหมายนั้น ต้องอาศัยความพยายามอย่างสม่ำเสมอ

และความอดทนพอสมควร จึงจะสามารถจดจำและทำความเข้าใจได้ เพราะ
 ถ้อยคำ ประโยคในมาตราต่าง ๆ มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน อาจารย์สอน
 กฎหมายจึงมีบทบาทอย่างมากในการจัดให้การ เรียนการสอนวิชากฎหมายบรรณ
 วัตถุประสงค์โดยเทคนิคการสอนที่เหมาะสม การศึกษาให้นักเรียนได้เข้าใจ
 ในถ้อยคำทางกฎหมายให้กระจ่างชัด เพราะมิฉะนั้นนักเรียนจะไม่สามารถนำความรู้
 ไปใช้ในการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ เพราะผู้ที่จบการศึกษาระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพจะต้องไปประกอบอาชีพในแวดวงธุรกิจ ซึ่งได้รับการ
 วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นวงการที่ต้องอาศัยขั้นเชิงความรู้อย่างแท้จริง และวิชา
 กฎหมายก็เข้ามามีบทบาทในการจัดประสบการณ์เชิงธุรกิจให้นักเรียน เพราะการ
 เรียนวิชากฎหมาย ผู้สอนจะได้นำกรณีตัวอย่าง (Case Study) ต่าง ๆ จากที่เคย
 ปรากฏเป็นคดีความเข้ามาเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา วิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่ง
 เป็นแนวทางชี้ให้เห็นเล่ห์เหลี่ยม หรือความผิดพลาดจากการขาดความรู้วิชากฎหมาย
 ที่ดีพอ เพราะจุดมุ่งหมายของวิชากฎหมายมิใช่มุ่งแต่เพียงให้นักเรียนมีความรู้ตาม
 หลักวิชาเท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องรู้จักสิทธิหน้าที่ และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความ
 ต้องการของสังคม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม จึงเป็นหน้าที่ของอาจารย์
 วิชากฎหมายที่จะต้องจัดโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อจะส่งเสริมให้นักเรียนมี
 ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และประพฤติตนถูกต้องตามสิทธิหน้าที่ ปรับตัวเข้ากับสังคม
 ได้อย่างเหมาะสม และมีการพัฒนาการที่ดีในอนาคต

แต่ในปัจจุบันนี้ แม้ว่าจะมีทั้งโรงเรียนที่เป็นของรัฐบาล และโรงเรียน
 เอกชน ได้เปิดทำการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามหลักสูตรของกระทรวง
 ศึกษาธิการ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแผนกพาณิชยกรรม แต่ผลการเรียนการสอน
 วิชากฎหมายของโรงเรียนเหล่านี้ยังมิได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นัก ทั้งนี้เพราะ
 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรม พ.ศ. ๒๕๒๐ นั้น เป็น
 หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการจัดขึ้น โดยให้ขอเนื่องจากหลักสูตรประกาศนียบัตรศึกษา

ตอนปลาย ๒๕๑๘ หมวดวิชาชีพ เป็นหลักสูตร ๑ ปีเท่านั้น โดยใน ๑ ปีนี้มีการเรียนการสอนวิชากฎหมายเพียงภาคละ ๓ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งนับเป็นระยะเวลาสั้นมาก สำหรับการจะสอนให้นักเรียนเข้าใจถึงหลักการและให้ความรู้ในข้อกฎหมายแก่นักเรียนได้ก็เท่าที่ควร หากผู้สอนไม่มีความชำนาญหรือความสามารถพิเศษในวิชากฎหมาย รวมกับความรู้ทางครูที่จะถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่สอนได้ครบแล้ว นักเรียนแทบจะไม่มีความรู้อะไรเลย จากการเรียนกฎหมายในระยะเวลาสั้น ๆ เช่นนี้ และแม้จะเพิ่งมีนักเรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๐ เพียง ๒ รุ่นเท่านั้น แต่จากสถิติจำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาจากทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในปีการศึกษา ๒๕๒๐ แผนกพาณิชยกรรมรวมกัน ๑๘,๘๘๒ คน โดยแยกจากที่จบการศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาล ๓,๑๒๔ คน^๑ และนักเรียนที่จบจากโรงเรียนราษฎร์ ๑๕,๘๕๘ คน^๒ ส่วนจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา ๒๕๒๑ ในโรงเรียนรัฐบาลมีถึง ๑๘,๘๘๕ คน^๓ ในโรงเรียนราษฎร์ ๒๓,๒๖๒ คน^๔ ซึ่งตามจำนวนตัวเลขดังกล่าว หากการเรียนการสอนวิชากฎหมายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมได้ผลดี ก็จะมีผู้กฎหมายเป็นอย่างดี เป็นจำนวนมากมาย ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยลดปัญหาแก่งัดคน เช่นที่เป็นอยู่ได้เป็นอย่างมาก แต่ปัจจุบันกลับปรากฏว่าสังคมไทยเรามีปัญหามากมายขึ้น ทั้งการวางงาน และปัญหาอาชญากรรม ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการไม่กฎหมาย

^๑ กรมอาชีวศึกษา, รายงานประจำปี ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑), หน้า ๘๘.

^๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา ๒๕๒๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑), หน้า ๕๖.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖

วิชากฎหมายที่ใส่ออนในระดัประภาศนียบัศรวิชาชีพ ตามหลักสูศร ๒๕๒๐ แบนกพาดิชยกรรมนึ มีหัวข้อกฎหมายที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในสังคม เมื่อนักเรียนจบการศึกษาไป คือประกอบควยวิชาควมรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายและวิชากฎหมายแพงและพาดิชย ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน เลือกเฉพาะกฎหมายบางหัวข้อ แดกก็คักหัวข้อกฎหมายที่สำคัญ ๆ ไปมาก เช่นกฎหมายที่ว่าควมมรคคและกฎหมายทรพยสิน ซึ่งทำให้นักเรียนระดับนี้ไม่รู้ถึงสิทธิการรับมรคคอัน เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการไค้เจียงกรรมลสิทธิ กอให้เกิดควมไม่สงบในสังคม หากนักเรียนต้องเผชิญปัญหาดังกล่าวในชีวิตประจำวันในอนาคต และโดยเฉพาะระดับนี้มีการสอนวิชากฎหมายอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายแพงและพาดิชยเพียง เพื่อใหรู้วากกฎหมายอื่นนั้น ๆ แดกคางกับกฎหมายแพงและพาดิชยอย่างไร เท่านั้น ไม่ไค้สอนถึงกฎหมายอาญา ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการคางชีวิตในสังคมของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ ทั้งที่กฎหมายอาญาบางมาตราที่มีความเกี่ยวพันกับกฎหมายแพงและพาดิชยที่สำคัญ ๆ มีมากมาย อาทิเช่นควมผิดว่าควยการฉอโกง ยักยอก ปลอมเอกสาร ควมผิดว่าควยเจาพนักงานทุจริต เป็นต้น ซึ่งน่าจะนำมาบรรจุในหลักสูตร เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานไค้ และแม้ในหลักสูตรจะมีไค้กำหนดไว้ ผู้สอนก็น่าจะนำมาอธิบายแก่นักเรียนไค้ แดปรากฏวามักจะละเลยเสีย จึงเป็นส่วนทำให้การเรียนการสอนวิชากฎหมายในระดันี้บกพร่องไป นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ในปัจจุบัน มีแจะเพิ่มจำนวนขึ้นในขณะที่การหางานทำต้องแกงแยงลำบากมากขึ้น เมื่อเกิดการว่างงาน ก็อาจคิดประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะไม่ไค้เรียนรูมา นับว่าเพิ่มปัญหาสังคมอีกประการหนึ่งสำหรับผู้สอนวิชากฎหมายใหม่ ๆ ซึ่งไม่มีประสบการณ์หรือขาคควมรู้ เทคนิคการถ่ายทอควมรู้แก่นักเรียนให้เข้าใจหลักของกฎหมายให้ที่เท่าที่ควร ส่วนผู้สอนวิชากฎหมายระดับนี้ ที่มีประสบการณ์และควมชำนาญในการถ่ายทอควมรู้ ก็มีน้อย เพราะจะเป็นอาจารย์พิเศษ ซึ่งประกอบอาชีพอื่น ๆ อยู่แล้ว ไม่มีเวลาเตรียมการสอน การวัดผล และเอาใจใส่นักเรียนไค้ดี ทั้งยังไม่มีเวลาจะแนะนำอาจารย์ประจำให้ปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนวิชากฎหมาย

ซึ่งนับว่าเป็นเหตุให้การ เรียนการสอนไม่ไค้ผลเท่าที่ควร อาจารย์ประจำเอง แม้จะมีเวลาให้มากแต่ก็ขาดประสบการณ์เชิงอาชีพกฎหมาย เช่นอาจารย์พิเศษไค้มี ซึ่งหากเป็นการ เรียนการสอนวิชาอื่น ก็อาจจะพอไค้ผลอยู่บ้าง แต่สำหรับวิชา กฎหมายกลับยิ่ง เป็นผล เสีย หากนักเรียนไค้รับความรู้ไปอย่างไม่ถูกตอง หรือไม่ กระจางชัด ก็อาจจะจคว่าไปใช้ในสังคมตอไป ซึ่งหากเป็นความผิดคอกกฎหมายขึ้น นักเรียนจะไม่มีโอกาสแก้ตัวไค้เลย เพราะเรียนมาอย่างผิด ๆ เช่นนั้น วิชากฎหมาย นั้นต้อง เรียนให้รู้กระจางไม่ไช่เรียนเพียงรู้แต่ไม่กระจาง ไม่แนใจ จะเป็นผล เสีย แก่นักเรียนซึ่ง เป็น เยาวชนของชาติ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการ เรียนการสอนวิชากฎหมายอีกประการคือ การที่ จะเรียนวิชากฎหมายให้ผลดี ผู้สอนจ่าเป็นคองจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรในวิชากฎหมาย เพื่อสง เสริมให้การ เรียนการสอนวิชากฎหมายมีประ สติธิภาพยิ่งขึ้น คองฝึกฝนให้ เรียนรู้กฎหมายจากสภาพ เป็นจริง เช่นหาแบบฝึกหัดโดยการ เขียนนิติกรรม สัญญา ตาง ๆ แต่ปรากฏว่ามีอาจารย์น้อยมากที่จะจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรให้นักเรียน และมี คัดตประสการณจริงในการใช้กฎหมายให้แก่นักเรียน ประกอบกับการ เรียน การสอนวิชากฎหมายมีข้อจำกัด และเป็นปัญหาอยู่มาก ที่สำคัญคือวิชากฎหมาย มีปัญหาใน เรื่องภาษากฎหมาย ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นภาษาที่ยากและคองไค้รับการ ตีความทั้งรูปคำและรูปประโยคทุก ๆ หัวข้อกฎหมายจึงจะทำให้เข้าใจไค้ ซึ่งอาจารย์ วิชากฎหมายจะเข้ามามีบทบาทมากใน เรื่องดังกล่าว แต่การตีความในข้อกฎหมายให้ เป็นที่เข้าใจไค้ นั้น ผู้สอนตองมีความรู้กฎหมายเป็นอย่งดี ไค้รับการฝึกฝนทาง กฎหมายโดยเฉพาะ และตองมีประสบการณ์ในการใช้กฎหมายเข้าประกอบควย แต่ไค้ปรากฏว่าบาง โรง เรียนผู้สอนไม่ไค้ศึกษาหรือฝึกฝนทางกฎหมายมาโดยเฉพาะ เป็นผู้สอนกฎหมาย จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาไม่เข้าใจวิชากฎหมายไค้ก็เท่าที่ควร ทั้งนี้ นักเรียนตอง เสียเวลาเรียนวิชากฎหมายถึง ๒ ภาคเรียน แต่ละภาคตอง เรียน ถึงสี่ภาคหละ ๓ คาบ แต่นักเรียนที่ไค้เรียนวิชากฎหมายไปแล้วไม่อาจน่าไปใช้ใน ชีวิตประจำวันไค้แล้ว ก็เป็นการไม่คุ้มค่ากับการที่นักเรียนตอง เสียเวลาเรียนไปมาก

เช่นนั้น เพราะที่ปรากฏ เป็นปัญหาที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ได้เรียนวิชา
 กฎหมายไปแล้วนั้น ต้องไปประกอบอาชีพทางธุรกิจ ซึ่งต้องใช้วิชากฎหมายที่เรียนมา
 เข้าช่วยประกอบอาชีพ แต่ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชากฎหมายไปแล้วไม่อาจนำ
 ความรู้ทางกฎหมายไปใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงอาชีพได้ กลับต้องไปปรึกษาปัญหา
 กฎหมายแก่ทนายความ หรือผู้นอในหัวข้อกฎหมายที่ได้ศึกษาไป เมื่ออยู่ในช่วงชีวิตการศึกษา
 หากการ เรียนการสอนวิชากฎหมายมีประสิทธิภาพแท้จริงแล้ว ผู้จบการศึกษาระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ก็ควรสามารถนำวิชากฎหมายไปใช้ประโยชน์ได้ควยตนเอง
 ให้คุ้มค่าที่ได้เสีย เวลา เรียนไปในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นถึงข้อบกพร่องและปัญหาของ
 การ เรียนการสอนวิชากฎหมายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแผนกพาณิชยกรรม ผู้วิจัย
 ต้องการศึกษาสภาพการ เรียนการสอนวิชาดังกล่าวในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในเรื่องปัญหาการเรียนการสอนวิชากฎหมายในโรงเรียน
 มัชฌมอาชีวะ แผนกพาณิชยกรรมในกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบข้อมูล ซึ่งผู้วิจัย
 หวังว่าข้อค้นพบหรือผลบางประการที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง
 การ เรียนการสอนวิชากฎหมายให้ได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา
 ระดับนี้ อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชนไทย และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
 วิชาชีพในโรงเรียนมัชฌมอาชีวะ แผนกพาณิชยกรรม ในเรื่อง การ เรียนการสอนหลักสูตร
 วิธีสอน อุปกรณ์การสอน กิจกรรมประกอบการ เรียนการสอน และการวัดผลการ เรียนการ
 สอน

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์โรงเรียนรัฐบาลและอาจารย์
 โรงเรียนราษฎร์ กับเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการ เรียน
 การสอนวิชากฎหมาย ในโรงเรียนมัชฌมอาชีวะ แผนกพาณิชยกรรม

๓. เพื่อหาข้อ เสนอแนะแนวทาง เพื่อปรับปรุง การ เรียนการสอนวิชา
กฎหมายในโรงเรียนมัธยมอาชีวะ แผนกพาณิชยกรรม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการศึกษาการเรียนการสอนวิชากฎหมายระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๒
ในคานต่าง ๆ คือ เนื้อหาวิชา อุปกรณ์การสอน วิธีสอน หลักสูตร การวัดผล
ความต้องการ และการนำความรู้ไปใช้

แนวคิดทฤษฎีหรือสมมติฐาน

- สมมติฐาน - ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา
กฎหมายแตกต่างกัน
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากฎหมายของ
อาจารย์ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมแตกต่างกัน

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรวิชากฎหมาย
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมแถมกรอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ให้ดียิ่งขึ้น
๒. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาและอาจารย์วิชากฎหมายอาจใช้ผลการวิจัย
ครั้งนี้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำจำกัดความ

การเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ เป็นไปตามหลักสูตรและประมวลการสอน รวมทั้งการจัดตัวบุคคลในการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิชากฎหมาย หมายถึง วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๐ คือวิชา พช. ๒๔๑ และ พช. ๒๔๒ ซึ่งมุ่งจะสอนให้นักเรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ที่ทุกคนพึงมีและปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเพื่อให้รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลในการพูดการเขียน เพื่อประโยชน์แก่การปรับปรุงตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมของนักเรียนในการดำรงชีวิตต่อไป

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกวิชาพาณิชยกรรม ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เขตกรุงเทพมหานคร

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการเรียนการสอนวิชากฎหมายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยกรรมเพียง ๒๐ โรงเรียน ซึ่งมีตัวอย่างประชากร เป็นอาจารย์โรงเรียนละ ๒ คน รวม ๔๐ คน นักเรียนโรงเรียนละ ๒๐ คน รวม ๔๐๐ คน เท่านั้น ผลการวิจัยอาจจะถือเป็นตัวแทนของโรงเรียนในเขตจังหวัดอื่น ๆ ไม่ได้ทั้งหมด เพราะมีสภาพบางอย่างที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีผลต่อการเรียนการสอนวิชากฎหมายของอาจารย์และนักเรียน เป็นต้นว่า สื่อมวลชน และโอกาสที่อาจารย์และนักเรียนจะพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น ๆ